

SPEOMOND

Revista Federatiei Române de Speologie • Nr. 7-8, 2002-2003

Giloasa - Piciorul Benii

Cheile Vârghișului

Chatyrdag

Meziad

Hidrodinamica sistemelor

acvifere carstice

Mina Farcu

Fondată în 1994 cu avizul Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, sub patronajul Academiei Române prin Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, afiliat la Uniunea Internațională de Speologie (UIS), semnată civilă 17/PJ/95, cod fiscal 7345236, 2511.1-899.1/ROL, deschis la B.C.R. – Sucursala Unirea, București, 251100013909484 Banca Transilvania Cluj.

Membri fondatori:

- Comisia Română de Speologie Sportivă (CRSS)
- Societatea Ardeleană de Speologie (SAS)
- Societatea Română de Speologie și Carstologie (SRSC)
- Societatea Speologică Bănățeană (SSB)
- Grupul de Explorări Subacvatice și Speologice (GESS)

Structura FRS:

- Biroul federal:
Președinte – Viorel Traian LASCU
Vicepreședinte – Răzvan PETRESCU
Secretar general – Călin VODĂ
Secretar – Andreo LEVANTIS
Director tehnic – Tudor MARIN
Responsabil finanțări – Elisabeta FRĂȚILĂ
- Comisia Educație-Stiință – Viorel HOROI
Scoala Română de Speologie (SRS) – Tudor MARIN
Asociația Română de Educație Speologică – Călin VODĂ
Asociația pentru Educație Copiilor prin Speologie „Descoperă” – Cornelia GYORI
- Comisia Expediții, Canioane, Scufundări, Tabere – Felix PAPIU
- Comisia pt. Protecția Peșterilor și Carstului – Mihai GUGAN
Departamental Cadastru – Cristian GORAN
- Departamente specializate:
Audio-Vizual – Bogdan PETRESCU
Relații Internaționale – Jasmina BROSCĂREANU,
Alexandra OPRISAN
Departamental Salvavșepe, Corpul Român Salvavșepe (CORS) – Ionut LATCU

Adrese de contact:

Sediul central, persoană contact Tudor MARIN
Str. Frumoasă 31, sect. 2, 010986 BUCURESTI
Tel: +40 788 490427
Tel/fax: +40 21 2125784
Email: bucaresti@hotmail.com

Sediul regional Cluj, responsabil Călin VODĂ
Calea Dorobanților 38, 400117 CLUJ NAPOCA
Tel/fax: +40 264 193254
Email: cluj@frspeo.ro

Centrul pentru ARII Protejate și Dezvoltare Durabilă Oradea,
responsabil Paul IACOBAS
P-ia 1 Decembrie 4-6, 410068 ORADEA
Tel/fax: +40 259 472434
Email: lifeapuseni@rdsor.ro

Sediul regional Reșița, responsabil Bogdan BĂDESCU
Str. Sportului, Bl. 5, Sc. 3, Ap. 3, 320110 REȘIȚA
Tel/fax: +40 255 210914
E-mail: aser_m@hotmail.com

Editoare Speomond, responsabil Andrei POSMOSANU
Str. Lugojului 25, 410482 ORADEA
Tel: +40 259 431069
Fax: +40 259 472434
Email: speleumat@rdsor.ro

Pagina Web, responsabil Radu DUMITRU
www.frspeo.ro
webmaster@frspeo.ro

Sumar

- 2** Sistemul carstic avenul Giloasa - resurgenta Picioarul Benii .... Ludovic MÁTYÁSI
- 8** Rezervația naturală complexă cheile Vârghișului ..... István DÉNES
- 11** Noi date asupra carstului din platoul înalt Chatyrdag ..... Vremir MÁTYÁS, Kovács ALPÁR
- 14** Cură de „răcoritoare” în Apuseni ..... Horia MITROFAN
- 16** Meziad – studiu monografic ..... Paul DAMM
- 20** Crimeea – Speopaleontologie la superlativ ..... Sacha OPRISAN
- 22** Contribuții la cunoașterea hidrodinamicii sistemelor acvifere carstice din Munții Apuseni ..... Iancu ORĂȘEANU
- 33** Carstul din zona Farcu ..... Paul DAMM, Ovidiu MĂRCUS, Tamás BRUNCSÁK
- 39** Mohelca – peșteră sau altar? ..... Timur V. CHIS, Andrei MICHNEA
- 40** Peștera-aven Ponorul de sub Gurguiata ..... Robert ZÖLD, Doru TRIPON
- 41** Stiri externe
- 47** Stiri interne
- 54** Speimedia
- Responsabilitatea asupra conținutului materialelor publicate revine în exclusivitate autorilor.
- Revistă editată de Federatia Română de Speologie
Coperta 1: Peștera Stanu Ciutii, foto Andrei POSMOȘANU
Secretari de redacție: Paul DAMM, Andrei POSMOȘANU
Grafică și tehnoredactare: Andrei POSMOȘANU
Tiparul executat la Pentaprint, str. Moldovei 9, Biharia, jud. Bihor, 2004

Mohelca

peşteră sau altar?

Timur V. CHIS, Andrei MICHNEA • „Montana” Baia Mare

Mohelca este o movilă naturală sub formă de piramidă, aflată în lunca Tisei, în Crăciunești, Maramureș. Deși prin însăși forma și amplasamentul ei această movilă este deosebită, semnele de întrebare le ridică geneza unei mici peșteri aflate în interiorul ei.

Din punct de vedere geologic movila este un rest din vechea terasă, format în Cuaternar prin eroziune fluvială și alcătuit dintr-un conglomerat de terasă cu elemente de dimensiuni mari și mici de gresie, marne, cuart, calcar etc. cimentate printr-un liant magno-argilos. Numele de „Mohelca” vine din limba ucraineană, ucrainenii fiind populație majoritară în zonă și este un diminutiv al termenului de „mohela”, care înseamnă mormânt, denumire datorată probabil formei ei.

Movila are lungimea de aproximativ 70 m, lățimea de 40 m, iar înălțimea de 12-15 m. La mijlocul versantului estic, la o înălțime de 4 m se află intrarea în Peștera Mohelca. Peștera este o cavitate mică, descendantă (dezvoltare 11,7 m, denivelare -3,3 m). Cartată în 1997 de Clubul de Speologie „Emil Racovită” din București, ea a fost recartată în 1999 de Clubul de Speologie „Montana” din Baia Mare.

Galeria de acces în peșteră este scundă, după o distanță de 9 m ajungându-se la baza unui mic lac unde

înălțimea peșterii este de 1 m, zonă ce permite staționarea a 3-4 persoane pe marginea lacului.

Se presupune ca această peșteră a fost creată de apele Tisei care pătrunzând în baza pietrișurilor de terasă slab consolidate a spălat liantul nisipos, creând o peșteră cu geneză fluvială, formată prin levigare, o geneză probabil unică între peșterile din România.

O altă teorie susține că această peșteră a fost săpată manual, un argument fiind faptul că pietrisul scos din peșteră a fost depozitat la baza intrării, formând un mic platou circular. Movila are peste tot o pantă de 25-35%, doar în fața intrării în peșteră existând o întrerupere a pantei, formată din acest platou. Amplasarea peșterii la răsărit și panta descendantă a peșterii permite pătrunderea razelor solare dimineața până în oglinda lacului.

La săpăturile arheologice efectuate în anul 1972 în această zonă, la circa 100 m de movilă s-au descoperit locuințe din secolul I-IV atestând continuitatea prezenței umane în această zonă. Dacă se ia în considerare amplasarea intrării (est) în peșteră, platoul din fața peșterii, la panta descendantă care permite pătrunderea razelor solare până în oglinda lacului, se poate presupune că peștera din această movilă ar fi fost construită pentru a servi la unele rituale, fiind probabil un loc sacru.

Ambele teorii cu privire la formarea acestei peșteri au argumentele lor. Indiferent care ar fi adevărul și desă nesemnificativă prin dimensiuni în comparație cu alte peșteri din țară, ea se remarcă prin ciudătenia amplasării ei și prin felul în care reuneste în interiorul ei apa și soarele. Din păcate, momentan peștera este colmatată în zona ei mediană.

Prin singurătatea ei, movila Mohelca, probabil unică în România și prin forma de piramidă reprezintă o atracție turistică pentru cei care vizitează zona. ■

Bibliografie

Bereș I., Istvan D., Pop I. – 2000 „Inventarul obiectivelor turistice naturale din zona periurbană a municipiului Sighetu Marmației”, Clubul de Speologie Montana Baia Mare, Muzeul Maramureșului Sighetu Marmației, DTSJ Maramureș
Radu Popa, Radu Harhoiu – 1989 „Mărturii arheologice din Maramureș aparținând mileniului I e.n.”, SCIVA, tonul 40, nr. 3, București, pg. 249-272

*** Arhiva Clubului de Speologie „Montana” Baia Mare

*** Arhiva Muzeului Maramureșului, Muzeul de Științele Naturii

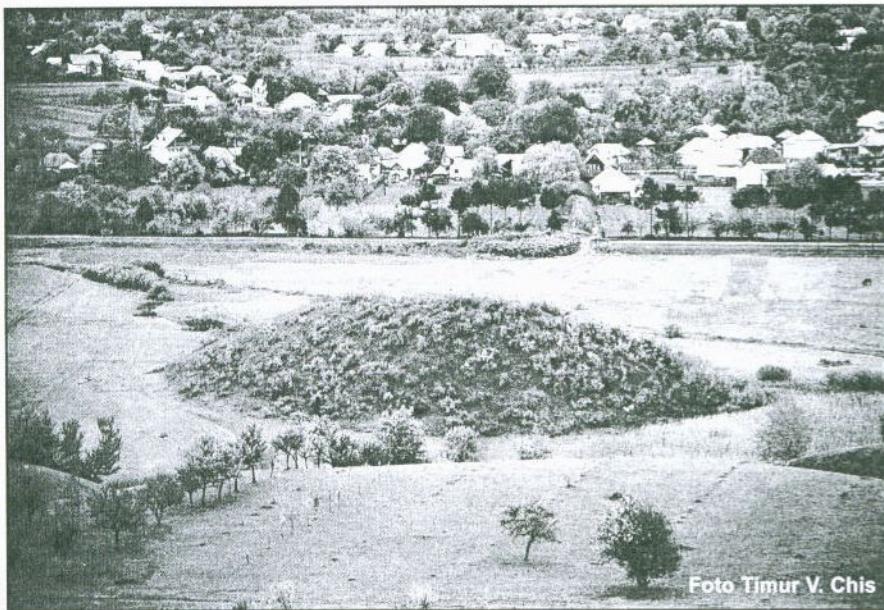
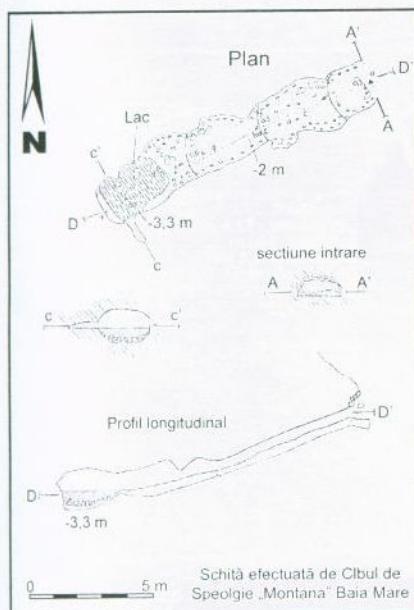

Foto Timur V. Chis